

Asia: VN/23399/2021

Lausuntopyyntö luonnoksesta hallituksen esitykseksi kotikuntalaiksi ja eräksi siihen liittyviksi laeiksi

Lausunnonantajan lausunto

1. Näkemyksenne ihmisten kotikunnan, asuinpaikan ja väestökirjanpitokunnan määräytymistä koskevista ehdotuksista (uuden kotikuntalain 3, 8, 9, 11 ja 25 §)

-

2. Näkemyksenne kotikunnan ja asuinpaikan muuttumista koskevista poikkeuksista (uuden kotikuntalain 10 §)

-

3. Näkemyksenne ulkomaalaisten kotikunnan saamisedellytysten tarkentamista ja kotikunnan menettämistä koskevista ehdotuksista (uuden kotikuntalain 4–7 ja 17 §)

Kuuloliitto ry kiittää mahdollisuudesta antaa lausunto hallituksen esityksestä kotikuntalaiksi. Kuuloliitto ry nostaa Kuurojen Liiton tapaan esiin kotikuntalakiin ja tulkkauksen saamiseen liittyvän ongelman.

Yleisesti ottaen Kuuloliitto näkee, että hallituksen esityksessä uudeksi kotikuntalaiksi on pohdittu riittävästi kotikunnan menettämisen edellytyksiä. Kotikunnan saamisen edellytyksiä puolestaan ei kuitenkaan ole pohdittu riittävästi. Suomessa palvelujen saamisen näkökulmasta kotikunnan saaminen on erittäin merkityksellinen asia.

Kuuloliitto ry korostaa, että esityksessä ei riittävällä tavalla tunnisteta, mitä vaikutuksia sillä voi olla, että Kelan tulkkauspalvelua saadakseen henkilöllä tulee olla kotikunta Suomessa. Tästä vaatimuksesta aiheutuu tilanteita, joissa maahan muuttava kuulovammaisen henkilö, kuten vaihto-opiskelija tai sotaa pakoon lähtenyt, voi jäädä ilman välttämätöntä tulkkauspalvelua.

Edellä mainitusta väliinputoajatilanteesta aiheutuu se, että vaihto-opiskelija ei saa tulkkausta Kelasta, eikä oppilaitoksesta, koska heillä ei ole resursseja tulkkauksen järjestämiseen. Käytännössä Suomeen ei voi tulla tai ainakaan pärjätä opinnoissa kuulovammaisena tai kuurona vaihto-opiskelijana, koska kukaan ei ole vastuussa tulkkauksen järjestämisestä. Suomessa ei riittävästi tunnisteta tätä tarvetta tehdä tulkkauspalvelujen kokonaisarviointi ja määritellä selkeästi ensisijainen tulkkauspalvelujen järjestämisvastuu eri tilanteissa.

Kuuloliitto muistuttaa, että myös maahan tulevilla kuulovammaisilla tulee olla mahdollisuus oppia suomen kieltä sekä saada kielen oppimista tukevia palveluja. Esimerkiksi sotaa tai muuta vastaavaa tilannetta pakoon lähteneet kuulovammaiset ovat kuulovammansa vuoksi erityisen haavoittuvassa asemassa. Kuuloliiton tiedossa on, että esimerkiksi Ukrainasta tulleilla kuuroilla on ollut toive työllistyä mahdollisimman pian Suomessa, mutta se ei ole ollut kaikille mahdollista tulkkauksen puuttumisen takia. Vain ne henkilöt, jotka ovat asuneet vastaanottokeskuksessa, ovat saaneet vastaanottokeskuksen järjestämänä tulkkausta. He, jotka asuivat tai asuvat esim. kotimajoituksessa, eivät ole saaneet tulkkausta, koska heillä ei ole kotikuntaa Suomessa. Maahan muuttavien kuulovammaisten osalta ei ole annettu selkeää ohjeistusta siitä, miten tulkkaus tulisi erilaisissa yksilöllisissä tilanteissa järjestää.

Kuuloliitto ry on eri mieltä esityksessä olevan väittämän kanssa, jonka mukaan kotikunnan menettäminen ei vaikuttaisi henkilön perus- ja ihmisoikeuksien toteutumiseen. Esityksessä väitetään myös, että kiireellisissä tilanteissa olisi siitä huolimatta mahdollista saada tulkkausta. Kuuloliitto ry yhtyy Kuurojen Liiton toteamukseen siitä, että asia ei ole aivan näin yksiselitteinen, sillä vain toissijainen vastuu kuulovammaisten tarvitseman tulkkauksen järjestämisestä on lainsäädännössämme riittävän selkeästi todettu. Kuuloliitto ry korostaa, että tällä hetkellä kuulovammaisten tarvitsemaa tulkkausta koskeva lainsäädäntö on hajanainen, eikä ensisijaista tulkkauksen järjestämisen tahoja ole riittävän selkeästi eri tilanteissa määritelty. Sen tähden kuulovammaisten tarvitsemien tulkkauspalvelujen kokonaisarviointi on aloitettava pikimmiten.

4. Näkemyksenne muuttoilmoitusten tekemistä koskevista ehdotuksista (uuden kotikuntalain 12–14 §)

-

5. Näkemyksenne muuttoilmoitusten käsittelyä koskevista ehdotuksista (uuden kotikuntalain 15–21 §)

-

6. Näkemyksenne väestötietojärjestelmästä ja Digi- väestötietoviraston varmennepalveluista annettuun lakiin sekä muihin lakeihin ehdotetuista muutoksista

-

7. Esitysluonnoksessa on kuvattu lakiehdotusten keskeiset vaikutukset (jakso 4.2). Miltä osin vaikutusten arviointia olisi korjattava, täydennettävä tai tarkennettava?

-

8. Esitysluonnoksessa on kuvattu vaihtoehtoisia toteuttamistapoja (jakso 5.1). Olisiko jokin näistä toteutustavoista perustellumpi kuin esityksessä ehdotettu malli?

-

9. Muut kommentit esitysluonnoksesta

-

Lavikainen Hanne
Kuuloliitto ry